

ХАННАХЪЕИ ДОА ЦА ДЕШИ ЧУЭЦА ЯЛАТ!

МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

СВЕТ арагувл 1923 шера денз

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-Палггай областной Грозненск городской комитет а Нохч-Палггай АССР Лакхехарча Совета а орган
Орган Чечено-Ингушского областного, Грозненского городского комитетов Коммунистической партии Советского Союза а Верховного Совета Чечено-Ингушской АССР

№ 47 (2672)

Кіранди

10

июнь

1962 шу

Мах 2 кеп.

Юкьарча хьайбашта— маэшша доакъар

Дукха балхаш да хланз республикерт юрта боахам кьахьегамхоша деш латтараш. Ер-м хланз ца бича а мегаргба-кх, аьнна тлехьататта иши йолаш бац царех цхьаккха а. Сихха чуэца деа да бола ялат, пачахьалхенца расчет е еза. Тлехьататта иши йолаш дац хьаж-нашта, гидуаргашта, шенара свеклана, баьна даарашта, кхы-ча культурашта гулаьх делга а.

Цхьабакъда хланз уьх сахьате колхозштен совхозий болх-лоштен хьалхашка латтача декхашта юкье чоагга лоар-хьамболаш гулаьх да юкьарча хьайбашта йана кхоачамбалла доакъар йалашар а. Хови да ханнахьа доакъар йалаш да дар баьнна долаш длаахача шера-на цхьайццалоча колхозийн совхозийн мел хьайбаш дайнад а цу боахамашта мел зе хиннад а. Цу хьакхьа дикка хьакхьал делар цхьаццалоча боахамашта соакъарча йано а. Дуккха хьай-башт воралла доварл совга, чоагга лохьелар цу боахамаш-ка хьайбай продуктивност.

Длаахача шерайна латта гулаьхаш дага а доакъар хан-нахьа ара а баьнна шой хьай-башта маэшша доакъар йалаш-деш ба хланз республикертча дуккхача боахамий кьахьегам-хой. Соакха цу ханачул дуккха-гга кийчдаь республикертча колхозаштен совхозаштен уьх шера йионе гложа а моша а доакъар. Хланзале шой цонаш а дайинна баьцаш а хьакха бол-лаш латт Грозненск, Надтереч-ни, Шелковской районшкар кьахьегамхой. Дикка мангал хьекхаб Сунженск, Анчал-Мартана районшкар а. Гложача доакъарал совга дикка силос а кийчдаь цу районшкарча боахамаша.

Гложа а моша а доакъар кий-чда хьалха латтача районшкар цхьаццалоча толамаш даьх да-ле а дуккхача моттигашка леда-ра мел из болх. Кизита хьама карагдлаьнац цу гулаьх Ма-Галбика зонаерча, Ножай-Юрта, Науруски, Гудермески райо-нашкарча боахамашта. Кьаьста ледара латт из гулаьх На-сарен районерча совхозашка, 1 июнь тлехьачалца йолча хана е гложача доакъара а е силоса а цхьаккха а центер кийчдаь цу боахамаша. Цу районе хланз а тоаянза латт доакъар кийчда-ра эша цхьайлоа мангал хьок-ка машинаш, йолхьинга, кхьайлоа механизаш. Цу хьа-хьок доакъар кийчда гула-ьх цу районерча боахамий култалхой башка сагота ца хи-лар.

Доакъар кийчда балхаш дуккхача районшкар ледара ле-лара керттера бахьан да совхоз-

но-колхозни территориальни производственни управленеша, районий партийни советскии организацияша, боахамий кулгал-хоша цу гулаьх лертга терко-ца яр, колхозашкен совхозаш-кен йолаш йолча техника бокьонца пайда ца эцар, кхоа-чамхилал бола нах доакъар кийчде ара ца бахар.

Доккхий декхаш да хьай-башт дебадара, дулх, шура, кхы-йлоа хьайбай продуктш йоа-хилга алсамданкхара хьакхь-е хланз вай республикертча хьайбашт леладарашта хьалхаш-ка латтараш. Аьнна хьайбай боахам деглаболабелга доакъар тийша да. Доакъар ху-ле дулх а, шура а, кхьайлоа хьайбай продуктш а хурьга. Цудухьа совхозийн колхозийн култалхой кхетадеш хила беа 1962 а 1963 а шерашка вай республикертча юрта боахам кьахьегамхоша де лаьрха гула-ьхаш кхоачамделга хланз доакъар кийчдарах тийша хи-лар.

Цудухьа хланз де дезар да, ка бола ялат чуэцар дийнай-нах пропашии культурашта гулаьх дари мел а ца доий-таш, доакъар кийчдара сихха оарцагдалар. Массалоча боахамашка хила еза уьх шера тлехьатартлоча хьайбай лоар-хьам а беш оттаь доакъара баланс. Моллагча боахаме а доакъара баланса юкье бонкха лоархьам болаш хьама да гложача доакъар. Цудухьа махулла сиххе беа мангал, ханнахьа хьекха аьх еза еррига цонаш а дайинна баьцаш а. Хланз лат-та ха мангала дикка я, хьаьхь-кхаше а йоакталу хланз буц. Доче, хьекха йол сихха хьаь-эца а хьайбаша ла доакъар-доча аьргаш а деш длауттае а еза. Чоагга йоакхо а еза йол талкаргйоацаш аьргаш ди-ка дара, хьаьта аьргаш даь йол лорав цуна бехттокхаша хур-болча нахага длаьла а еза.

Хьалха латтача боахамашка ка бола ялаташ чуэцаш мукъа-доалача латташкар шозлагла хьажнаш а йийа гурахь хьай-башт массас а мошача доакъар-ца кхоаб. Цу гулаьх то-ро хулийт кийчдаь гложен мошеи доакъар кхоче а дукхагга сий-лос йолла а. Цудухьа ка бола ялаташ чуица доалашеьа а шозлагла хьажнаш е еза кин ардашка.

Хьайбаш дорстадара а цар продуктивност лакхьара а бонкха лоархьам болаш хьама я сийлос. Силос дайоллила сихде деа. Цу гулаьх пайда эца беа еррига силоса ме-гаргйолча баьцех.

Хланз, кхашкара балхаш сихденна хана, колхозашкен совхозашкен вахаш вола хьара саг хила веа балха юкье данъа долаш. Доакъар кийчдара бал-хашта юкьеоза беа хьайбай

фермашкарча болхоех тарра кхашкарча балхашта юкье дла-кьа лоацача боаца нах а. Эшача механизашка йалаш а яь йола кьаьста бригадш хила еза доакъар кийчдеш.

Йолли силос йалашьрах доалаш дац хьайбашта йана кийчо яра гулаьх. Чам болча доакъарал совга ла дакха дайха кхьийши желаш хила еза хьайбашта. Цудухьа хланз-зе уйла е еза доакъар, жа, хьа-кхач хуьхьа моттигаш кийч-яра. Сихха хьаьтв яха еза еш латта гиллош, тоаде деа до-лаш дола кхьийш, желаш, кхы-йлоа хьайбаш чудоахна мотти-гаш, кьаьста уйла тлехьийта еза хьайбашта гулаьх деа на-ха оша хьалаш влаштлехьахара.

Хьайбашта доакъар йалаш-деш а цар ла доакъархьа до-моттигаш кийчдеш а тоьал нах хурга аьхки а гурахь а. Боаха-мий кулгалхой, партийни, проф-союзни организацияь декхаш да цу наха чубах моттиг, даа хьа-ма, кхы царна ашар кийли-та, уж культуьро йалашеь.

Партийни профсоюзни ор-ганизациеш декхашка йа доакъар кийчдара а хьайбашта кхьийлоа йана кийчо яра а де-шашка данм йаьрглоах хила, уж балхаш ханнахьа чакхдо-ахила влаштлехьаданкха, парте XXII съездон КПСС ЦК март беттарча Пленумон юртбоаха-ма кьахьегамхошта хьалхашка оттадаь декхаш кхоачаьдара хьайбай фермашка балхаш деш бола беррига нах оарцагбаша.

Шерагга йоаржае хьайбашт леладарашта юкье социалисти-чески яхь!

Нохч-Палггайчен механизатораш! Сухалбе ялат чуэцара. 8—10 дийнахьа ка бола ялат чуэцаргдолаш влаштлехьабаккха болх

МАШАРА ЗОНА ХИЛА ЕЗА КОСМИЧЕСКИ АРЕНЕХ

Космонавтш синала ахаро керда зама хьийлилай адамий исторе чухь. Уж синала бахй-тар дукха йалаьмате бонкха торчешки болх а баьб, дуккха йилмани техничкии халонаш а эшайш.

Кхоачамдича адамашта йала-мате бонкха практичкии пайда дурболош дуккха керда сактер-даме декхаш хьалхашка отта-ду длахо йодача хана саго кос-мос караерзаро. Цхьабакъда, США правительство планаш лаьрхьаца тайпара космосе дук-кха ядери лелхамаш даро ди-ка йонкхий халонаш дукхал-йох цу даькье длахо тохкамаш дара.

Хургволча космонавтага боа-рамах йоагачул дукхагга ради-аци хьача тарлу йдери экхам хилар баьхан долаш. Дуккхача ханна космонавтш-ца зулам деш йаткьа меь уж лелхамаш, цудухьа йилмахой дуккха тохкамаш опыташ е езар-гьа, синала гложла лелача хана радиацигьаьхара кхерам боацц-гьа теьар дукха.

Йдери лелхамаша новктар-де еьргьа космически аренашка йилманца тохкамаш деча хана а.

Лавтан искусствени спут-ники новктарла башка-дикка хьамаш гучаьхад советскии аьркиански йилмахоша — Лавтанна гонахара гучаьхаш Лавтанн томо чуьаца дикка доа-

Кастта чуэцаргба беррига мукх

Ка бола ялат чуэца бола-боннаб Ачхой-Мартана рай-она «Самашкинскый» совхо-за механизатораш. Деррига ялат лоацача ханен хьа-кхари ардари кьаьста до-лаш чуэца лерхл пар.

Дика хьийкьа а кхача а латта 390 гектара глара мукх хланз чуэца болабоннаб уж. Из чуэца 5 жатка аьраьк-кхай. 13-гга июнь тлехьа-чалеьх беррига мукх чуица баккха лерхл пар.

Шикхо ди даьлча горох чуэца а болалургба механи-затораш.

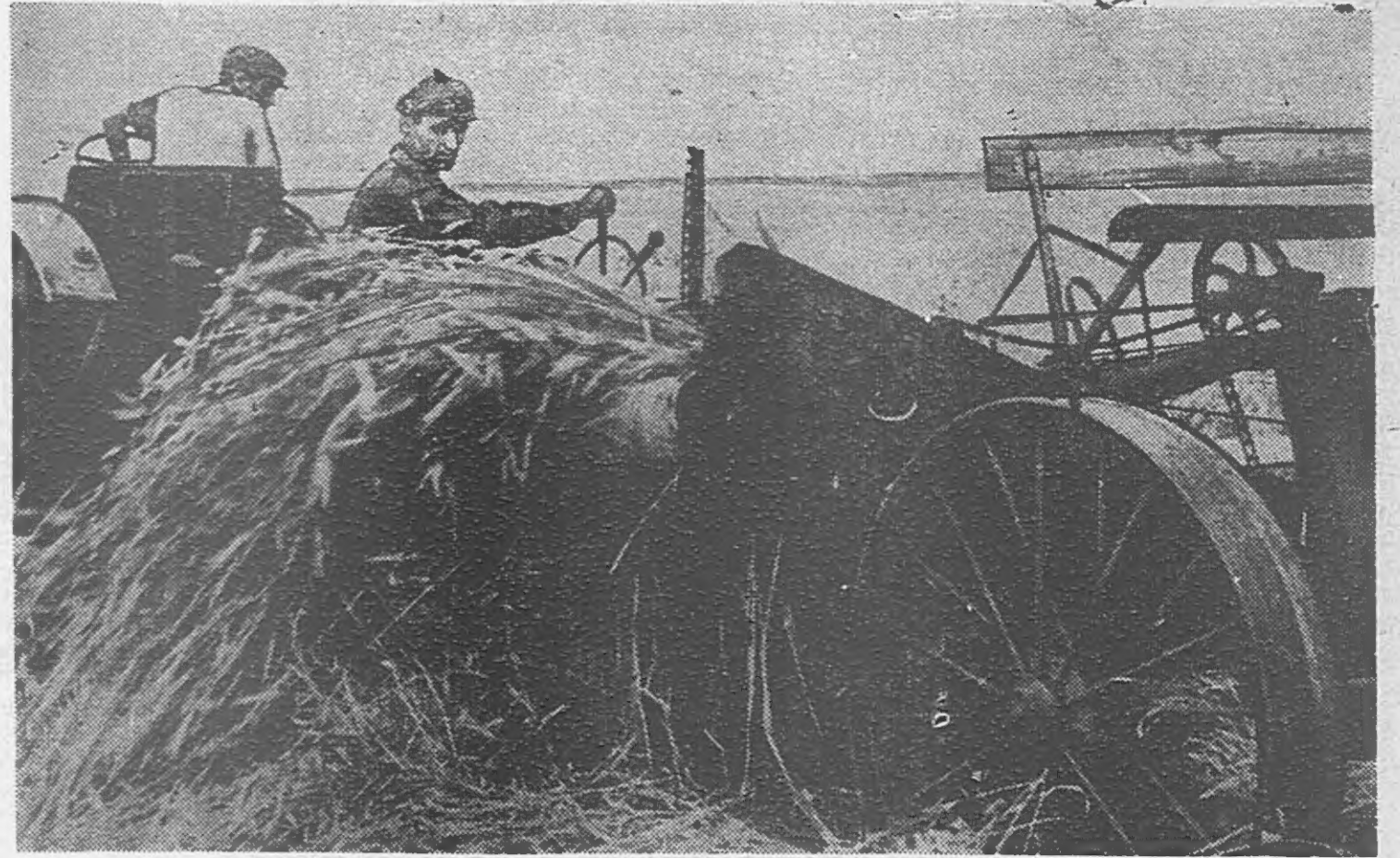
Уьх деношка ка бола ялат чуэца болалургба «Лермон-товскый» совхоза механизато-раш а.

З. ГЕЛИСХАНОВ.

Кубанера ялаташ чуэцаш да

КРАСНОДАР, 7 июнь. (ТАСС). Кубан кьулбехьар-ча районшкар цхьаццалоча моттигашка гурахьа був мукх хьакха болабоннаб. Крымскии, Абинскии, Сла-вянскии районшкарча колхоз-ий кхашка башь машинаш я ялат чуэцаш. Башь гекта-рш глара ялат касараш а даь йудиллад. Цхьадола боахамаш уж хьал а эцаш оардаш да. Эггара хьа-кхара эзар пунт керда ялат кхачад ялат длаьидеца пун-ташка.

Мукъаьданныча ардаш тла 400 эзар гектара гла лер-хьа йола хьажнаш длае йолаеннай.

Дика хьийкьад ялат Надте-речни района «Надтеречный» совхозе. Хлара гектара глара 120—130 пунт ялат даккха лаьрхьад совхоза механизато-раша.

Лоацача ханен цхьаккха фийг ца боаьши ялат чуэцара чоагга кьовсам лоаттабу цар.

Пачахьалхенга миллион пунт ялат докна дош деннад механи-затораша.

Ялат чуэцаш кьаьста дикка болх бу тракториста Батиев Су-лейманен Юсупов Хаваьен. Сменах 35—40 гектар мукх хьожк цар.

Шоаш даьхача толамех тоьам худаш бац уж. Длахо йодача хана сменах 50 гектар ялат хьожкарда оаха, йоак цар.

Суртла: тракторист Ба-тиеви машинист Юсупови мукх хьожкш боакх.

Г. Лаха текст а сурт а.

БОККХА ХЬУВКЪАМ БАХЪАН ЛОАТТАБУ КЪОВСАМ

Ка бола ялаташ чуэцилга чоагга сихденна Шелков-ской районерча колхозашка. Дика кийчо а яь дладоладь ялаташ чуэцара балхаш «Ок-тябрь 12 шу» яхача колхоза механизатораша.

Доа ца деши сихен ка бо-ла ялат чуэцара, из ялат пач-чахьалхенга докхара план ханал хьалха кхоачашьара де мел деа хьама белгал а доакъаш, колхоза правлене-ца цхьана хьалхьа а цу балха планаш оттайр партийни ор-ганизацие. Дукха уйла тла-хьийтар техника кийчяра, пайданла хурдлолчца тай-пара кадрш длаьийшяра.

Ялаташ чуэцача метте э-гара дукхагга лоархьамара бараш механизатораш ба. Цудухьа колхоза партийни организацие царца ханнахьа совещани а яь, хьаьда декха-раш хьалхашка оттадир жат-кхий машинисташтен комбай-нераштен — хлара жатка дийнахь-бус 24 гектарл кле-энгала доацаш ялат хьок-хийтилга, РСМ-8 яхача комбайнаца 18 гектара глара пархьаш хьаьццилга.

Хьалхарча деношка хьо-кхамаш дика да. Овсаре ба

механизаторий кьаьхьегам. Норма 14 гектар йолча метте, РСМ-8 яхача комбайна-ца дийнахьа 26 гектар хьокх комбайнера Федор Тимофе-вич Аверьянова, хьаьта ком-байнера Михаил Кочеткова — 22 гектар. 14 гектар нор-ма йолча метте масе дийна-хьа 24 а кхы дукхагга а гек-тар а хьокхаш, геттара дика болх бу лаьтчинца Винтор Подлесне а.

Ялаташ чуэцача кьаьхь-гача наха юкьтара политиче-ски-хьегам болх дика вла-штлехьабаккха. «Октябрь 12 шу» яхача колхоза партийни организацие. Хлара денна ита-гаш а еш, хлара комбайнера, машиниста баьх балхаш хьа-хьинараш моллагча дийна-хьа механизаторашта дла-довзийт агитатораша, хлара агрегате кьаьста агитато-ра. Масала, комсомольски организацие секретарь, ко-мунист М. И. Кочетков аги-таторалла болх беш ва Аверьянова агрегате. Кьаь-ста дика чакхьаьлар дулха, дулха продуктш, даьтта пач-

чакхьалхено длаьцарен на-хага дладокхарен маьхаш леладар хьаьхьа дер-ригача советскии халкьа-га КПСС Центральни Комитетон СССР Ми-нистрии Советои даьча Кхай-карада хеталь беседа. Колхо-за механизатораша чоагга могаьб из соцам. Агитатора Кочеткова кьаьстаь до-вийтар цу соцамах колхоза ах шера боада пайда 50 эзар сом гарта хилар, из аьха гиллош хьаьтвара, балхаш-та механизацие ярта дахйита-ро хилар.

Иштта цу тайпара беседаш хиннай кхьча агрегаташна а. 8—10 дийнахьа ка бола ялаташ чуица доахилга — иштта да юрта боахам сихха деглаболабара даькье Ком-мунистическии партен Совет-скии правительствас еча йоа-кхона баха дурдлола жоь. Йох парторбо секретара нов. И. И. Бобровске.

И. ПИСКОВАТСКИИ,
Науруски производствен-
управленера КПСС
обкома инструктор.

Советски правительствас Англе правительствасаг хьийта нота

Германски Демократически Республика малхбузенгерман-ски полице а, хьаьта иштта Малхбузен Берлинерча фашистл леладеч наьха а оаглонгахара лелача кхерамерча провока-цешца дийнза 1962-ча шера 7-ча июне Москверча Англе по-солствасаг нота хьийтай СССР кхьча мехкашкарча гулаьхкий Министрствас.

Нота гла белгал да дакхара, дукха а цу тайпара кхераме провокацеш иьй май бетта 23-ча, 24-ча, 26-ча, 27-ча дийнахьа. Масала, 23-ча мае малхбузенберлински полицейскеша Малхбу-зехьарча Берлине оккупацее англионки сектора доазон тла, Шархорстштрассе яхача улица районе доазон глара ГДР полице наьдана дов даьд унтер-эпсар Геринге ва а вуви, доазонерча по-лице цхьаькха болхочоа хла човнаш а еш.

Цу тайпара гулаьх хурдандар, нагахьа санна Малхбузен Берлинерча англионки а кхьча а оккупационни органаша прово-катораш хьал ца хьеборе, ишттарча провокационни балхаша сен-га длахоачаде тарлуьрда цар кхетадоре.

Нота гла белгалдаькхача тайпара, реваншисташен милита-ристашен Малхбузен Берлине леладу зуламаш сихдаларо кхы цлаьхка а бакьду, Малхбузен Берлинерча гулаьхаш лер гла да-хара декхар тлехьатетта иши йоаццилген оккупационни режим длаькхка езилген.

Советскии правительствас длаьхьаьнац длардоацаш лерхл, хьама а ца деш, блархьежаш те ягларйоаццилга, нагахьа санна из де дезаш моттиг отте, СССР-а цхьаьго йола Германски Демократическии Республика хьаьлацара даькье шийна тладожа декхар кхоачамдеш те хьожаргхилар.

Малхбузен Берлине оаглонгахьара ГДР-аца кхерамера про-вокацеш ца хилийтарца де дезар Англе правительствас дарга уьежаш я Советскии правительство, йоах нота гла. Нагахьа санна уж гулаьхаш ца а совдаеш длахо даьлча царех дала тарлуьр-ца зулама беррига бехттокхам тлабуьаргба Малхбузен Берли-нерча оккупационни йаьдалаштен оккупационни кхьа пачахьал-хенен.

Из тайпа чулоацан бола ноташ цу дийнахье а длаьхьийтай США-и Францеш правительствашна а.

(ТАСС).

„Комсомольский прожектора“— шерра никъ

«Комсомольский прожектора» юк-ча предприьтешкара комсомол ка-гирхойи «Еррига резерва» — ко-мунизма гулаьхка», яхача «Комсо-мольский прожектора» болама отря-даши штабаш влашгитохара ини-циатораш а хинна длаьйтаб.

ЦК ВЛКСМ бюро чоагга бел-галдаькхад, аьлар ЦК ВЛКСМ «Комсомольский прожектор» из ханна лаьрхла хьама а доацаш промышленни юртбоахамеи производство иьх а лаьхьара, пар-тийни советскии органашта глож-де уьа, гла-гга а низ совбуьал бо-ла болам хилар.

Заседани йистеьоалаш кьамаьл длар ЦК ВЛКСМ хьалхарча секре-тара С. Павлова.

(ТАСС).

ДОНЕЦКИ ОБЛАСТЬ. Константиновскии химически заведе-ра мехкара колхозаштен совхозаштен длаьхьийтай предприьтеи коллективно планал совнагга арахиьца 750 вагон минеральни удобренеш. Константиновскии химикаша иштта хьаллаьцар юрта боахамаша деш дола новктостал чоагиде, аьнна, воскресенцаша баь тлехьехам. Цаькхка а ца хиннача тайпара лакхьеннай хад-данза болх беш йолча камерий кьаьхьегам овсарле. Проектх лаьрхла хинначул 10 томи дукхагга суперфосфат араьц царех хларене хланз. Шера план ханал хьалха кхоачашьара кьовсам лоаттабеш а цу хьалха латтача предприьтеи коллектив.

Суртла: производствот отлични, суперфосфатни цеха во-кхагга вола аппаратчик Андрей Панчук.

С. Гендельмана сурт.

ТАСС фотохроника.

КХОАЧАМБОАЦАРАШ ДОЛЧА МОТТИГАШКА КХОАЧАШ...

Боахама шера юкье эггара бехтокмегга йолча ханаца, баястан юкье кхашкара балхаш доладенна общественни хьай-баш ахны дама дохити-ча а ханаца илбисеннаб тха практически болт. Районни активиста бехтокмегга гүла-кхаш тла бола нах байхиттар парте районо колхозашка, кхьа-дале, социалистически де-харашка хьама а тахка а, шозлагла-дале, КПСС ЦК мар-товски Пленума материалши цу Пленуме нов. Н. С. Хруще-ва яб доклады кхьагемхошта дайовзитар духьен. Из болх хан лоам дама дохити-ча влш-йохарца, дайидна лаятшаш зено-шота дектарца, совнагга кхы тла мах телара система, колхоз-хой материалши безам тлаб-хиттарбола стимул из йолча а хойтшаш, зеношота дайовзитар-ца айкха бувза а бувзаш.

Баястан юкье юв хламаш дайиднаш тлехьагга, уж хьал тла а янна царна гүла-кхаш доладенна хьайбай боа-хамерца балхаша хьама дайзар тха, кхашка деча балха лотта-бу тлехьокам мел а ца болит-таш. Эггара хьалхара тхона тла-дайт дехкар дар аханаца доа-хан лоам дама дохити-ча влш-тлехьагга, хьама цу гүла-кхаш оаха районо мел вола ве-теринарни болхло а кнйчвир, тхаша а дахар.

Доахан эзад, царна номераш оттаят, тайп-тайпарца лаяраш-та дукхала махый дийтад, цхьатарра ханац йола сен бор-шен доахан шо-шоаш кхьа-дале лудаш дайд, сырнлгаш елай. Цул тлехьагга, колхозий специалташтен опыт йолаш болча хьайбаш леладера колхоз-хоштен цхьана оаха белгалжык-кхар лоам доахан сопардола моттиг. Из болх а хьайбаш ле-ладера КПСС ЦК мартовски Пленума материалши хьайбай боахаме ланха хьокхамаш да-хараш совнагга телача махьа боарамаш дайовзитарца був-заш чанкхьагга оаха.

Хланз деррига общественни доахан — 3,5 эзар совгга бе-жани 7,5 эзар устакен лоам хьал а бига, цига ахки бажа датарбаб. Доахан дарашто до-гга, шура совгокхаш латт. Ма-сала, Ленина церахча колхозе ухк шера юкьянцарча ките бета-та явкхаш шура 25 тонн яр, хьама цхьан май бета явкхаш 14 тонн совгга хилар. Из юкье а дукхаша хила йиш йолаш яр, нагахьа санна дечта доахан тиш да лудш йаггара дайна хинна-ларе. Хланз доахан тоалуш

доагилга ховргда цар тла-техача шурех. Доахана шура тлатохаш латт массайолча кол-хозашка.

Кирова церахчен «Новая жизнь», «Красный горел» ах-чен колхозашка оаха даьча хье-харах бйарчача шера шурен дечка доаггари (йолч концент-раташ) а телаш йаьсий чусоца-даь кхаба лаярхад, хлана аьла-ча цо лорадерда уж шелалла худача а нланий худача а лаза-рех. Цу тайпара йаьсий хьалхе-деш йолча метод вай районо мел долча боахамаша лелеа ме-гаргья, аьнна хет тхона.

Кхаш леладара даькье а хьайбай боахаме а чанкхьагга болх беррига а бац, хьама цу-нах кхоачамбаь ле а мегаргдц, хлана аьлча, цьа-дале, кхоа-чамбоацараш тха йалаьмате дук-ха а да, шозлагла-дале, мате-риални рузкыш шой кулгаш-ца хьалдеш болча нахача денна пайданера болх беш ца хилча, цунах тха планаш социалисти-чески декхараши кхоачаш а дудургдац.

Колхозий партийни организа-ция цхьана оаха влштлехьа-данкха деча леладера дара аьттув барболча тайпара геттар-во латтшаш йола кхьагемаша учет лер тла йоакхилга. Хланз латтшаш йолча кхьагемаша учето йиш хилиташ цьена кхьагемаш воаллаша колхозхошоа ше хьий-га кьа мел да ха а динкагга бо-ла кхьагемашой белгалбаха а.

Масала, Ленина церахча кол-хозе йаьсий леладара болх беш я Байсарова Сепхат. Цо 4-5 бетта кхе а даь, дика кхаба а кхьаба, цхьагга ца долиташ йоакхилга йолча группига дла-денна 90 совгга йаса, хьама хланз кхедеш 29 йаса шийта а да. Хьайбаш леладераша йала-мате дика могаю из. Цу колхозе болх беш я Мазнев Хусейн бригадир а волаш йола гнш-лонхой бригада. Цо деш да гнш-лошгем а ремонт еш а мел дола балхаш, цо хьалто бе-рашца яьлеш, правлени чуйлаа цьенш, хьайбашта помещенш, аькши лоам дахача доахана йо-ла лагераш. Цхьана диннакха салолаш яц из бригада. Колхоз-а правлени парторганизацие дек-хаш уж нах колхозхошта бов-заш баш, кулгалхошта шоашта а уж бовзе а я тамаш. Уж тай-пара а масалаш доладеш йиш яр тха районо мел йолча колхозашка-ра а.

Шурийна учет леладера болх хланз ухк сакхата во лел, хьа-ма шурийн хьаонал кхьагемашеи искусствени осемене дешаши воча хьал тла хилар-м влалла дувца а дечад. Шурийн хьаонал кхьагемаш йола центрофугаш хлара колхозе хиланза ярг ца хилари искусствени осемени юкье йоаланза ярг ца хилари тхона хьалхадоча боахамашка-ра 30 процент совгга дола доахан-жан хлара шера йахар дусах хиларо а шурийн хьаонал йоа-ггача тайпара ца оттаяр бахьан долаш дукха шура йовш хиларо а — кхьама наьтхаш ухаш хиларо. Из бларгату Кирова церах-

ча колхозага хьежача. Цига оаха центрофуга оттайнича 4,2 процентал лоагга йоацаш яр хьахьахаш шурийн хьаонал, хьама хьалхаша увтатар яцар 3,5 процентал кхоачаш мара. Цу гүлакха тхона новкьостал эш республикански организацие-ка-ра, кьаьстта а тха боахамаш искусствени осемене аппара-турашен центрофугашен ла-лашдара гүлакха.

Башка-дика нах ба колхозаш-ка звеньевойш, бригадираш бол-ша а мугларера болх беш а бараш. Масала, Кирова церах-ча колхозера звеньевая З. Иса-ева, бригадир М. Идиев, Лени-на церахча колхозера звеньев-ойш Хасарова, Джамулаева, Музыканова, бригадир Д. Мича-ев, хьама шитта механизатораш а — цу наха дика болх бу, ди-кача хьала тла я цар дайидна хламаш, хьама царех цхьаба-раш хьалхара оасар даьккха баяннаб. Цар рационализатор-ски предложениш а тел, масала, звеньевая йолча Музыканова Хе-липат предложениш елар хьа-хана ялаташ лорале болх а бергболаш, ха а дергдолаш ший звеноцара член вахитга, аьнна.

Цу нахача даим болх бе а уж шой участкашка лоттабте а, дика балха хьокхамаш даьчача кхы тла а мах дурхиларах цар тешам болитга а беа, уж нах Сийлен доскашка, радио чу, ке-ла йозонга гюлла наха длабав-зийта а беа.

Тайпаца социалистически де-хараш кхоачаш мишга ду хье-жаш хланз влши провернеш е болабенаб районера колхоз-ашта юкье. Дукха ха йоацаш Ленина церахчен влши про-рачени колхозашка влши про-верна ярах дика пайда баьлар. Масала, оасара тлехьаьна хин-на Кирова церах йола колхоз хланз дика хьалхашаьнай, цига гьоварчул 45-50 процент дукхаша арабаш оасар де нах, хьама гураьша дийна ялаташ чузла кнйчо яра тлехьаьна хинна Ленина церах йола кол-хоз хланз комбайнаш а кхьа-ца инвентара а ремонт йе йо-лаш латт. Кирова церахча кол-хоза парторганизацие гойтара агитаци дика оттаяр хилар блар-на а дайна, Ленина церахча колхоза парторганизацие секре-тара нов. Якубова лаярхаша на-пе районо из болх. Цо хланза яз а йайта хьалхаша массекх шит, социалистически декхаш гга, колхоза доска яздаьд, Сийлен до-ска дьадолаш латт, юртах чу-воаллача арка оттаяр латт.

Хланз агитколлективашка со-вещанеш еш да тхо колхозашка, дукхаш даьттанеш махаш тла-тохорца дувзаденна КПСС ЦК а СССР Министрий Совете а бер-ригача болхлошка, колхозхош-ка, совхозий болхлошка, совет-сий интеллигенца, берригача советски нахага да Кхайкара длабозийтара.

Х. ОКУЕВ,
Грозненский производственный
инструктор.

Горисполкомо длахойт

Дукхаша йолча хана цхьа-кха бокьо а йоацаш хьалхаша-лаьтшаша хана даь ценош ча-стни расписанш яздеш ий а деш, из гүлакх законцаца дла-чюагиде, яхаш, горисполкомо-ух-ухк тлехьахара хана дукха-гражданаш. Хьама шитта дук-ха моттигаш а планаш хьалдеш ценош бокьонца законаш доа-ггача тайпара дохити-ген эцил-ген горькохозен нотариални конторен влштлехьа а ца доа-кхаш ийдаь а.

Горисполкомо длахойт, долаш

долча законаша яхача бекса, цу тайпара ийдаь ценош зако-нах лоярхлардоацигга а, хьа-ма тж ценош ийдаьрий царна цхьагга тайпа юридически бо-кьо йоацигга а. Цьаьнаьх са-на планаш уж ценош даьдаха дешаш хуле цар даь да тхо яхача наха цхьагга хьама а лурдгач, цул совгга квартира-ялара бокьонех а боал уж. Ми-лице органашта указани енай цу ценошка цхьагга а саг дла-ма язволва, аьнна.

Хьама цун ший фермашка, бригадашка, школашка, берий ялешна, кхалнаха политически дешар хьежача кружонех, кхь-чаьх массанаьха а яха а кхув, цига кхалнаха эшар, дездар, ла-зар фуд а хов, цига нийсенденна кхоачамбоацарашка хьинаре кьовсам а лоттабте.

Моллагга хало тлаьхаша кхалсаг Тамара йолча йода, цо шийна тешаме гю-новкьостал дергдолген кхетам дурболен а

Свердловска гавна йоацаш хьалдеш латт Н. В. Курчатова церах йола Белоярски атомни электростанци. Ери-союзи удари комсо-мольски гншлоне деча балхий керда этап йола-еннай. Йанара турбинаш длаоттае болабенаб монтажнишак. Реактор-ни отделени чуйолча ценошка оборудоване керггара даьта влшлг-делла даьннаб. Станце дукха гирсаш болх бе доладургдолаш да. Хланза а болх беш я поштителни электро-подстанци хий химиче-ски цлендеш йола стан-ци.

Хьахиннаб 50 квадратни километр бокьа Белоярски «форд». Цун бер-да йистонца хьахиннай массекх эзар саг вахаш йола поселок.

СУРТА ТЛА: (дэкехьа) техник-электрик Е. М. Кожеевников (авр-дехьа) слесарь В. А. Коньшин трансформатор хьаьшиш бокьа Бело-ярски атомни электростанци хьал-деш бокьа гншлой керда поселок.

А. Грахова сурт. ТАСС фотокхроника.

Массаза а наха юкье

Цхьагга а бокьо йоацаш ма-ха бахар даяхача замах шар-и-латен йадатен йазана кхалха-лаьта, лай хьисане бокхаш, эшаш лелабаш нокчийи глалгилни кхал-нах.

Сийлахь-воккхача Ленина кхаллаша Коммунистически пар-те хьалхенца Октябрьски рево-люцие йохал длаьккхар из аьлши лайн зама. Тахан вай мехкара кхалсаг, шийга аьнна-р дика йоацаш йола лай а йоацаш промьшленность, юрта боахам, искусство, литература дегладо-ладена, беррига а нах ираз до-лаш бахаргбола коммунизм хьа-лече хьинаре даньа лоташ я.

Дукха ба Урус-Мартана райо-не КПСС ЦК мартовски Плену-мо юрта боахам тоабара яь ре-шенеш сийленца кхоачашгара-ла дехара социалистически дек-хаш тла а йица уж толамца кхоачашдеш кхалнах. Царех ба дияркан Арсеникова Марет, Акбулатова Аминат, Кадиева Тамара, свекла леладена звеной кулгалхой Астемирова Айни, Мальцагова Яхитга, хьаьжлгаш леладеш Кагерманова Зайнап, Чурасева Эсет, Малуева Лайла, дукха кхьаьбарш.

Киезга бац нокчийи глалгилни кхалнаха юкье дика обществен-ни балхаш деш, кхалнаьха бо-кьонаш, сий лоралеш бараш а. Царех ба Музаева Совдат, Ло-ранова Бази, шитта дукха кхьа-барш.

Царна юкье а кьаьстта ювца-еца Чечен-Аулерца кхалнаьха совета председатели, медицин-ский сестра Домбаева Тамара. Дукха ха яхаш дика могаю йоацаш ше йолалеш а цу юр-тарца кхалнаьха совета дика кулгалду цо. Юртах участкаш а, цу участкашка кхалнаьха совета членаш длаьхожаьб. Кхалнаьха юкье бо болх ше са-на хьинаре кхоачашбар карта-ра хьалдеш цо.

Хьама цун ший фермашка, бригадашка, школашка, берий ялешна, кхалнаха политически дешар хьежача кружонех, кхь-чаьх массанаьха а яха а кхув, цига кхалнаха эшар, дездар, ла-зар фуд а хов, цига нийсенденна кхоачамбоацарашка хьинаре кьовсам а лоттабте.

Моллагга хало тлаьхаша кхалсаг Тамара йолча йода, цо шийна тешаме гю-новкьостал дергдолген кхетам дурболен а

хошп. Дукха ба мараи сесаган юкье хинна хатар дла а даьк-ха цо машарца тоабаш дездар, битача кхалнаха дладала ца ту-га бераш дладалитга моттигаш, шоллагга саг йоалае гертлгаш дладалаьлеш а холаду цо. Цу юрта раьрига а йишгаш школе деша уж, иттанел совгга нокчийи йол педагогически, ме-дицинский училищашка, институ-ташка деша ятла.

Н. ЛОГУНОВА,
КПСС Урус-Мартана райкома
инструктор.

Агитатор—полевой стане

Юрта боахам кхьагемашош-та хьалхашка оттаяр декхара-ш кхоачашдеча бокьа лоярхлал ба агитаторш. Цар наха юкье-кхуш Коммунистически парте, цун кердаца Программаш сийр-да идеяш; социалистически яьх-вляшлгилех, хьаьла латтарий опыт шера дайовзитар, хьежам-ца а гүлакхача а новкьостал ду кхьагемашошта.

Массово — политически балха тайп-тайпарца формаех кхетам-ца пайда эц Предгорненский опытно — производственный боа-хам кхоалгача отделене агит-коллективно. Влши гектараш лаятшаш да отделене. Линейка-ца така дихьаца санна, длаьха нийса муглар долх тлаьнаьна нийс болча культурай — хьаьж-кийн шекара свеклай. Дикаг-ца ханаьша а ланкача агротех-нически боарамаша а дайидна-ний уж культураш. Цу гүлакха киезга кхьаьлгилгача агитатор-ша а.

Агитатор волча коммуниста Улубаев Вахаш кулгалду звено-этар хьалха истейнаьнай бляс-тан юкьера кхашкара балхаш даь. Ховш да, на яларга бода тешаме нийс мамонта кхьаьге-хара овсарле лакхелла хилар.

Цудухьа чюаггга уйла тлай-оний агитатора производстве-кхалха латтарий балха керда формашин хьисалани доарнада-ра.

Моттигерца материалех пай-да а эшаш, тахан хьалхашка лот-та декхара кхоачашдара нов-кьостал дергдолча тайпара ю

Дика болх беш я «Сунжнефть» № 109 йолча буровой кол-лектив. Цо болх беш Ачалхеннен Карабулакшан юкьера мех-даьтта буров дечтаца. Цига буров дечта йоаланш из коллек-тив март бетта. Цу хана денз 1900 метр буров тхона баяннаб уж. Дика йоакхо юмастера нов. Шкурат Юре ший коллективно балха тла тлехьаца толамаш дахара. Цьан бетта норма 700 метр йолча цар 820—840 метр буров тох.

Мастер Шкурат волча буровой кьаьстца дика кхьагемар бахьан долаш шоллаггача квартале «Сунжнефть» дла-юха те-ла Це байрахт енай буров дечтаца коллективана.

Коллективно дош денал ханал цхьа бутт хьалха сваяжина буров тхона якха. Цар шойа декхар кхоачашдигр хилар хланза-ле а гуща да.

2270 метр кюарга буров тоха дечача 1900 метр буров те-ха баяннаб уж. Цул совгга буров тохула болх коллективно нийса лелабарах 9 дюймов колонна хеца езаца 6 дюймов Ю чу хий-цай цар. Цо бокьа пайда лу буров тохара ха кхоаран буровой материал киезгагга длаьхитара.

А. ДОДОВ.

СУРТА ТЛА: вахтови сменаш. Сменах хувцалуш ба бурый-щикаш Беспалов Николай Бодрив Руслани.

И. Плиева сурт.

Дукхаша теркам тлабахийта районашкарени юрташкарени наькьаш тоадара

Промьшленности юрта боа-хам деглабалаб партен пра-вительстван яь решенеш тола-м ца кхоачашгара кьаьстта чюа-гга деглайоалае еза автомоби-льный транспорт, даьжа а тоаде а деча из дела наькьаш.

Цу даькье бокьа лоярхлал болаш да промьшленни това-раш, юрта боахамаша эша маши-наш, кхы хламаш городашкара юрташка длаьхуьаш а юртабоа-хаша продуктш, промьшленно-ста эша бедаь, кхы хламаш юр-ташкара городашка, машина наькьаш долча хьахуьаш а, юрташтен, районаштен, горо-даштен юкьера бувзам чюагг-беш а дола юрташкара, райо-нашкара наькьаш даьхар а тоа-дар а.

Городаштен юрташтен юкье дай-хьай кхуьаьча мухьий 70 процент цу наькьашка гюла-ла кхуьх. Хьама царех дукхаша дола наькьаш бляьстий а, гура-хьа а йоацаш хиннаца хана цхьагга а машин дай-хьай йохалургйоацаш дехе хул, цо йоккха новкьарле ю промьш-ленности а юрта боахамаш а пла-наш кхоачашгара.

Юрташка долча наькьаш дохилга а тоаделга а тлехьа-тетта йиш йолаш гүлакх дац. Цу балха юкье даькье лада де-за наькьий организациеца, цхьана районни партийни, совет-ски организациеца, юртий Совет-аша, колхозаша, совхозаша, промьшленни предприятеша. Хланзалца баьча болхо хьахуьх цу еригача организациеца бар-та а йолаш, цхьан болх беш хилча балха дика на йолаш хилар.

Масала, ухк шера март бета-та йаьлий-Юрташкар Советон, Насарен районера промьш-ленни предприятешен новкьо-стал а деш Насарера йаьлий-Юрта бода нийс билла йоалаьлар № 329 йола Сунженский наь-кьий-эксплуатационный участок. Цьаьлаьгча мае из нийс билла а баянна Насарера хьалхара автобус яхар йаьлий-Юрта. Хланз хлара денна йаьлий-Юрта автобус а кхы шой гүлакхаш дола машинаш а ух.

Автомобилаш ухаргйола наькьаш тоадара чюаггга тер-кам тлабахийта Сунженский районо. Цига наькьаш даьхара а тоадара а план 1-ча мае 36,9 процент кхоачашгый. Хьама цу районера «Победа»

яхача колхозо ший шера йола наькьий план — 204 процент кхоачашгый. XIX-ча парт-сьезда церахча. колхозо — 76,9 процент, Орджоникидзе-ский станицера Алханчуртский долине бода нийс биллаб.

Цу тайпара дика балхаш даьт ший шера йола наькьий планаш 42,7 процент кхоа-чашгыйца Ведана районо, 36,3 процент кхоачашгыйца Совет-ский районо.

Цьаьбаьгча, цхьайолча рай-оний кулгалхоша шой наькьий планаш кхоачашгара боаггаш болта теркам тлабахийта. Урус-Мартана районо шера йола наькьаш тоадара план 13,2 процент мара кхоачашгыйца, хьама Шабла, Курчалой, Гу-дермеский районаша цхьагга хьама а даьдац.

Цу тайпара, 1959-ча шера апрель бетта РСФСР Лакхе-хьарца Совета Президиума ара-даьккхача Указо яхача бекса, моттигашкарца техникна, тран-спортна, кхьаьч торонех бизза пайда а эшаш наькьаш даьхара а тоадара а болх лертла ца беш районаш, колхозаш, совхозаш, промьшленни предприятеш кхы а я.

Наькьий балхаш толамца кхоачашдара эггара хьалха лаятша ахар, тло, жагга, гүм, хьу тлозар санна дола хала балхаш машинашца дегга влш-тлехьагга деча. Мамогга ду-кхаша уйла тлаьхаша еза мотти-гашкарца материалех, торонех дукхаша пайда эцара. Балхаш цу тайпара дерах юрташка наь-кьаш даьхара а тоадара а дика толамаш даьхар Насарен, Сунженский, Ведана районашка.

Районашкара партийни, совет-ский, боахам организацие кул-галхой декхарила ба колхозаш-та, совхозашта, промьшленни предприятеша юкье шера со-циалистически яьх а йоаржаь юрташкара наькьаш даьхарен тоадарен балхаш сикде. Цо то-ро куллитаргья дичаьца шера наькьашка гюлаа автомобилнай а кхьайола а транспорт лелалга йалаьде, цунаца беррига боа-хам тоабара декхара динкагга кхоачашде а.

У. ГАГИЕВ,
Нокч-Палгйай АССР автомобиль-ный наькьаш декхари тоадаьрен Управление воькхаша вола ин-женер.

6130 сом пайда бенаб

«Октябрьнефта» НПУ ди-ка йовзаш я нов. Сибгатул-лина кулгалду коммунистиче-ски кхьагемаша цин лелад-бригада. Дика болх беш, хлара бетта производствени за-данеш тлехьагашгем хьа-йоагга из.

Дукха рационализатораш ба бригада болхлошта юкье. Кьаьстта дика рационализатор-ва мастер нов. Соловьев. Ухк шера бить бетта 12 ра-ционализаторски предложени-еннай цо. Царех 10 предложени-балха юкье-хьаьрах баянна пайда 6130 сом ба.

Дика болх барал совгга шой балха говзал массаза а лакхеш хьаьбагга цу бри-гадара болхлош. Цьаьбараш институташка, шоллаггбараш техникумашка, воаж сай-рийнара школашка дешаш ба уж.

А. САРАЛАПОВ.

